INSTRUIREA PRACTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC

PRACTICAL TRAINING IN ROMANIAN EDUCATION

Chesaru Nicoleta
Colegiul Economic "Delta Dunării" Tulcea, e-mail: nicoletachesaru@yahoo.com

Abstract

Motto: „Pentru a deveni un om capabil și de succes în orice profesie, trei lucruri sunt necesare: natura, studiul și practica." - Henry Ward Beecher

Subiectul abordat în prezenta lucrare este instruirea practică în învățământul românesc. Scopul urmărit este a oferi un fundament pentru aprofundarea formelor de instruire practică, detaliind principalele concepte. Tema este una importantă în formarea și dezvoltarea competențelor și aptitudinilor absolvenților de învățământ liceal tehnologic și profesional, analizează modalitățile diverse prin care se oferă o șansă tinerilor din mediul urban și a celor din mediul rural în special.

***Cuvinte Cheie**: abilități, competențe, educație, formare profesională, instruire practică, învățământ liceal și profesional, plan de învățământ.*

Abstract

Motto: „*To become a capable and successful person in any profession, three things are needed: nature, study, and practice" - Henry Ward Beecher*

The subject approached in this paper is practical training in Romanian education. The aim is to provide a basis for practical training and to detail the main concepts. The theme, which is important in the development of the skills and aptitudes of technological and professional high school graduates, analyzes the various ways in which young people in the urban environment, but especially in the rural areas, are given a chance.

***Keywords:** skills, competences, education, vocational training, practical training, high school and vocational education, curriculum.*

Introducere

În ultimii ani, societatea românească a suportat procese de transformare prin tranziția către post industrialism, iar societatea bazată pe cunoaştere reprezintă provocări pentru sistemul de educaţie şi de formare profesională. În acest context, alături de asigurarea accesului la educaţie, de dobândire a unui nivel ridicat de calificare, relevanţa şi calitatea pregătirii celor care învaţă devin semnificative.

Asigurarea calităţii în învăţământul profesional şi tehnic capătă noi valenţe şi implică noi roluri instituţionale. Au influență demersurile înregistrate la nivel european în acest domeniu, deoarece au inspirat dezvoltările din învățământul românesc, ceea ce a determinat adoptarea cu titlu de experiment, încă din anul 2003, a unor elemente vizând asigurarea calităţii la nivelul unității de învăţământ.

O analiză succintă a instruirii practice din România reliefează punctele forte și punctele slabe ale activităților specifice. Punctele forte sunt reprezentate de formarea și dezvoltarea abilităților și competențelor absolvenților pe plan profesional, reducerea absenteismului și a abandonului școlar. Puncte slabe sunt reprezentate de mijloacele materiale insuficiente pentru atingerea obiectivelor. Un alt aspect este faptul că agenții economici colaboratori prin convenția-cadru nu au o infrastructură perfect adaptată cerințelor lucrului cu elevii.

Pentru diminuarea lipsurilor, ar trebui să existe o strânsă colaborare cu partenerii socio-administrativi, care pot oferi mai multe mijloace materiale și financiare necesare activității de instruire practică. Totodată, se văd a fi necesare programe de stimulare a agenţilor economici care colaborează cu şcolile și care sacrifică anumite resurse umane, materiale pentru pregătirea practică a elevilor. În ceea ce privește partea de instruire practică, ar fi necesară îmbunătățirea colaborării între cadre și a relațiilor cu toți factorii interesați, creșterea numerică și calitativă, îmbunătățirea parteneriatelor între școală, familie și alte organizații în ceea ce privește educația elevilor.

Consider că subiectul prezentat în cadrul acestui articol este unul de actualitate, cu importanță la nivel național, întrucât instruirea practică este o componentă principală în actul educațional din mediul liceal tehnologic și profesional. În prezent, există slabe posibilități de integrare socio-profesională a absolvenților de învățământ liceal tehnologic și profesional, iar instruirea practică se dovedește a avea un potențial nevalorificat la adevărata sa capacitate. Integrată mai bine în realitatea economică și socială, poate să ofere o șansă de obținere a unei categorii socio-profesionale bine pregătite și cu pasiune în domeniul de activitate ales pe piața muncii.

I Instruirea practică – Definirea conceptului

Termenul de practică definește activitatea desfăşurată de elevii liceelor tehnologice si profesionale, în conformitate cu planul de învăţământ, care are drept scop verificarea aplicabilităţii cunoştinţelor teoretice însuşite de aceştia în cadrul programului de instruire. În procesul practicii de instruire la specialitate, elevii sunt familiarizați cu specificul viitoarei profesii și obţin deprinderi inițiale pentru formare profesională. Acest gen de practică este realizat în instituţia de învăţământ în cadrul laboratoarelor, atelierelor sau al sălilor de calculatoare.

Stagiile de practică constituie o parte integrantă obligatorie a procesului educaţional şi se realizează în scopul aprofundării competențelor acumulate de către elevi pe parcursul anilor de studii. Pe parcursul acestei perioade, au loc formări ale abilităților practice stabilite de Cadrul Naţional al Calificărilor pe domenii de formare profesională. Stagiile de practică în învăţământul vocațional-tehnic se axează pe:

- familiarizarea cu noțiuni fundamentale în domeniul obținerii deprinderilor practice la specialitate;
- familiarizarea elevilor cu activitățile din cadrul stagiilor de practică;
- activităţi de observaţie şi analiză a proceselor funcţionale, sub conducerea mentorilor din Colegiu și din partea unității economice;
- colectarea informaţiei în scopul elaborării raportului privind stagiul de practică, proiectului de curs, proiectului de diplomă;
- elaborarea raportului privind stagiul de practică și susținerea lui.

Tipurile stagiilor de practică în învăţământul vocațional-tehnic sunt: practică de instruire, practică tehnologică, practică de certificare a competențelor, practică de diplomă și stagiul de practică ce precede susținerea proiectului de diplomă.

Practica tehnologică are drept scop familiarizarea cu specificul unității economice; dezvoltarea abilităţilor aplicate în producere; colectarea şi documentarea informaţiei pentru realizarea raportului asupra practicii.

Practica de diplomă are ca obiectiv principal activitatea profesională în cadrul unității economice; perfectarea abilităţilor practice obținute și aplicate în producere. Se urmărește colectarea și documentarea informaţiei pentru realizarea raportului asupra practicii, numit proiect de diplomă.

Practica care precede susținerea proiectului de diplomă are drept scop dezvoltarea abilităţilor practice şi validarea pregătirii teoretice în activitatea profesională, colectarea şi documentarea informaţiei pentru realizarea proiectului de diplomă și susținerea examenelor de absolvire (Beecher, 2017).

II. Delimitarea cadrului legislativ în vederea desfășurării activității de instruire practică

Conform Legii nr. 258 / 2007, elevul care desfăşoară activităţi practice pentru consolidarea cunoştinţelor teoretice şi pentru formarea abilităţilor spre a le aplica în concordanţă cu specializarea pentru care se instruieşte este denumit de lege *practicant.* Textul legii foloseşte încă două noţiuni specifice: organizatorul de practică care este instituţia de învăţământ preuniversitar şi partenerul de practică care poate fi societate comercială, instituţie centrală ori locală sau orice altă persoană juridică. Aceasta desfăşoară o activitate în corelaţie cu specializările cuprinse în nomenclatorul Ministerului Educaţiei Naţionale care poate participa la procesul de instruire a elevilor.

Trebuie subliniat faptul că activitatea de practică inclusă în planul de învăţământ este obligatorie şi constituie condiţie de promovare. Formele de evaluare, de notare şi creditele acordate pentru activitatea de practică sunt cuprinse în planul de învăţământ.

Instruirea practică se organizează şi se desfăşoară pe baza unui contract cadru de colaborare sau a unei convenţii încheiate între organizator şi partenerul de practică. Se poate organiza în unităţile / instituţiile de învăţământ pentru elevi şi pentru cei care provin de la alte unităţi / instituţii de învăţământ. Practica se poate desfăşura fie cu program săptămânal, fie cumulat, la sfârşit de semestru sau de an de studii, în conformitate cu

planul de învăţământ şi pe durata cuprinsă în planul de învăţământ, pe baza unei / unui programe analitice / portofoliu de practică, întocmită / întocmit de instituţia de învăţământ a practicantului.

III Implementarea legislației privind instruirea practică în sistemul de învățământ românesc

Toate unitățile de învățământ liceal tehnologic și profesional au în planul de învățământ ore de pregătire practică. Acestea sunt specificate fie sub forma orelor de laborator tehnologic, fie ca ore de instruire practică, organizată comasat la sfârșit de an școlar sau practică intercalată, în cursul anului școlar, cu pregătirea teoretică.

Efectuarea orelor de instruire practică se poate realiza în două moduri: în laboratoarele școlii sau la agenții economici, mai ales atunci când se urmărește formarea competențelor, precum: tranziția de la școală la locul de muncă, inițierea unei afaceri, lucrul în echipă. Pentru aceasta, fiecare școală încheie convenții-cadru cu anumiţi agenţi economici, în funcţie de calificările existente. De precizat este că ar fi indicat să existe programe de stimulare a agenţilor economici care colaborează cu şcolile şi sacrifică anumite resurse umane și materiale pentru pregătirea elevilor (Manea-Scorțaru, 2015).

Pe fondul măsurii de intrare în lichidare a SAM-urilor, rata de cuprindere în învăţământul secundar superior a înregistrat o scădere ușoară de la un an la altul. Acest trend se menţine și după reintroducerea, începând cu anul școlar 2012/2013, a învăţământului profesional (Sistemul de învățământ 2014 – Publicație).

La nivelul învățământului profesional, ratele de cuprindere au scăzut puternic în intervalul 2009-2011 (de la 15,8% la 1,8%), ca urmare a desfiinţării SAM-urilor. Începând cu anul școlar aferent reintroducerii acestora, valorile indicatorului cresc, ajungând la 4% în anul școlar 2013/2014. Măsurile de politici educaţionale implementate în ultimii ani au determinat orientarea mai multor elevi către această filieră de formare.

Cu excepţia anilor 2011/2012 și 2012/2013, distribuţia includerii după mediul de rezidenţă al elevilor arată o situaţie mai bună a celor proveniţi din rural. Această situaţie este explicabilă, cel mai probabil, prin existenţa unui număr mai mare de unităţi de tip profesional în mediul rural. Având în vedere criteriul sex, se evidenţiază o mai mare cuprindere în învăţământul profesional a populaţiei masculine faţă de populaţia feminină (tabelul nr. 1).

Tabelul. nr. 1 Rata brută de cuprindere în învățământul profesional

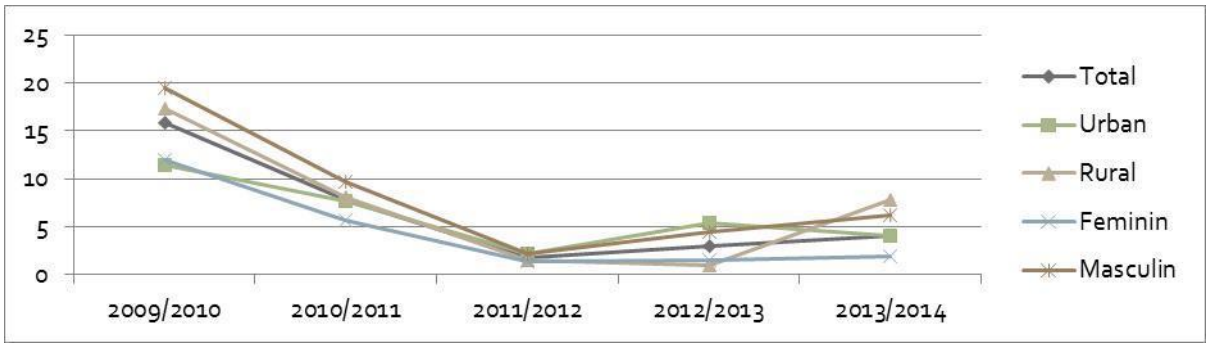
Indicator *)	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Total	**15,8**	**7,8**	**1,8**	**3,0**	**4,0**
Urban	11,4	7,6	2,1	5,4	2,7
Rural	17,3	8,1	1,5	0,9	5,3
Feminin	11,9	5,7	1,3	1,5	1,9
Masculin	19,5	9,7	2,2	4,5	5,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2009-2014.

*)Observație: La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini. Valoarea indicatorului s-a obținut prin raportare la populația în vârstă de 15-17 ani, vârstă oficială corespunzătoare învățământului profesional.

Analiza participării la învăţământul secundar superior pe filiere şi profiluri de formare evidenţiază faptul că în învăţământul secundar superior, liceul continuă să aibă cea mai mare rată de cuprindere: 88,2% în 2013/2014 (graficul nr. 1).

Graficul. Nr. 1 Rata brută de cuprindere în învățământul profesional, pe medii de rezidență şi pe sexe

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2009-2014.

Ponderea populaţiei de 15-18 ani cuprinsă în filiera tehnologică a liceului a crescut în intervalul 2009-2011 (de la 45,5% la 53%), după care a început să scadă, ajungând la 44,1% în anul școlar 2013/2014. Rata de cuprindere a populației în vârstă de 15-18 ani în învățământul profesional și tehnic (liceu tehnologic și învățământ profesional) s-a redus de-a lungul intervalului analizat, ajungând de la 61,3% în 2009/2010 la 47,2% în 2013/2014.

Concluzii

Consider că modul în care şcolile cu profil specific au implementat metodele de instruire practică se poate îmbunătăți în cadrul întregului sistem de învăţământ profesional şi tehnic parţial şi în celelalte forme ale sistemului. Pentru pregătirea şi implementarea unei practici eficiente, care să asigure calitatea serviciilor de educaţie şi formare profesională furnizate de o unitate şcolară, se impune necesitatea realizării unor acţiuni constructive, orientate spre îmbunătățirea comportamentului şi asumarea responsabilității pentru propria învăţare de către elevi. Influența la nivel național adusă de instruirea practică, se traduce prin introducerea în societatea românească, mai ales în plan economic, a înnoirii unor categorii socio-profesionale din piața muncii și facilitării transparenței dintre agenții economici și viitorii angajați.

Bibliografie

1. Legea Educației. Disponibilă la: http://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/legea-educatiei-nationale-nr-1-2011

2. ***www.edu.ro
3. Sistemul de învățământ 2014 – Publicație. Disponibil la: http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/03/PUBLICATIE-Sistemul-de-invatamant-2014.pdf
4. Programul PHARE TVET. Instruire şi Consultanţă pentru Dezvoltarea ÎPT Disponibil la: http://www.tvet.ro/Anexe/4.Anexe/4.8.4.%20Anexa%201.pdf
5. Didactica tehnică - Prof. Ec. Ion CHIOSA, Prof. Niculae ŞERBAN. Disponibil la: http://www.ccdcs.ro/uploads/1/0/8/2/10821265/publicatie_isbn_2011_didactica_tehnic.pdf
6. Beecher, H.W., 2017. Instruirea practică. Colegiul Politehnic din Municipiul Bălți. Disponibil la: http://cpbmd.info/instruirea-practica.
7. Manea-Scorțaru, R., 2015. Instruirea practică a elevilor din învățământul profesional și tehnic. Râmnicu Vâlcea Week. Disponibil la: http://www.ramnicuvalceaweek.ro/?p=14665.